

Kuida rahwas meie Maal risti-usu-
likuks saanud.

Minewal aastal jutustasin teile, armas Maa rahwas, katkudest, mis meie Maal olnud ja rääkisin ka kõrwalt, et meie Maa sündinud asjadest kaugemale selge teadmise aru ei ulata, kui aga peäle 700 aasta tagasi, se on ni kaugele, kui Sakslaesjed seia tulid ja nende läbi asjad said kirja pandud. — Eubasin teile ka teine kord pikemalt meie Maa sündinud asjust jutustada. Olgu siis! — Tahan nüüd seeford sest jutustada, kuidas Sakslaesjed seia Maale tulid ja selle Maa rahwas risti-usuliseks said. —

Enne aga tahan nimetada, mis rahwas seda aegu siin elasid ja mis maakonnade nimed olid. Teine pool, se on lõunse äres Wäina jõe, mis nüüd Kuura-maaks nimetasse, elasid enamiste Letti sugu rahwas, nende seas Wõnnu, Seeli ja Semgalli rahwa seiks. Põhja poolne maakond, mis wastu Saaremaad seisab, oli Kuura rahwa päralt, selle rahwa päralt pärast kōik se Maa Kuura-maaks nimetati. Kuura rahwas aga oli sou ja keele murte poolest Gesti ehk Maa rahwa soust, ja on neid tänapäawani monda küla täit weel alles.

Siin pool, se on põhja pool, Wäina jõe elasid Liwi rahwas, kes ka Gesti rahwa soust, Wäina jõest, senni kui Pernu jõeni. Suuremad maakonnad olid Tooreida, mis kõige enam lõuna pool, Wäina

ja Koiva suurde jõede wahel; Idama, Koiva ja Saletsa jõe wahel ja Metsepoole Saletsa ja Pernu jõe wahel mere randas.

Liwi rahwa kõrwas, homiku pool wastu Wene-maad elasid nagu praegu weel Letlaesjed, kes aga pärast wähe haawalt enam õhtu poole wastu merd tunginud ja Liwi rahwas peggu üsna ärafantanud.

Põhja pool Liwi ja Letti rahwa elasid, nagu tänini, Gesti ehk Maa-rahwas. Nende maakonnad olid 1) kes tükkis, mis nüüd Riia kubermanguse arwatasse: Sakkala-maa, kõige kuulsam ja rikkam, kus nüüd Willandi lin sees on. Uggenukse-maa, kus nüüd Tartu ja Wõru lin. Waigala ja Mokka-maa, Peipse järwe äres. Kurmekond, kus nüüd Põltsamaa. Alupoisi (Alempoisi) maa, kus nüüd Kolga ja Willandi Jaani kihelkonnad. Sootaguse-maa ehk Soontaga, kus nüüd Mihkli, Jaagupi ja Udru kihelkonnad. 2) Maakonnad, mis nüüd Tallinna kubermangu järel olid: Ridala-maa, mis nüüd Lääne-maaks hüütasse. Harju-maa, nagu praegu: Järwa-maa, Wiru-maa ja Alutaguse-maa.

Kōik need Maad, ja maakonnad ühtekokku, mis nüüd Wene riigi walitsuse all, Kuura, Riia ja Tallinna kubermangudeks hüütasse, nimetati wanast Saksa keele: „Livland“, sest et nemad Liwi rahwaga kõige esite olid tutwaks saanud, ja Maa-keele nimetati teda „Maarja-maaks“. — Kuida se Maa Sakste walitsuse alla ja rahwas, kes seal elasid risti-nimeseks on saanud, tahan nüüd jutustada.